

Adolf C:son Hermelin

Den 2 maj 1943 avled Kommendörkaptenen friherre Adolf C:son Hermelin på Thorsvi gård. Han var född på Åsby den 19 september 1861, son till godsägaren friherre Carl Maximilian Hermelin och hans maka Elise, född Mörner.

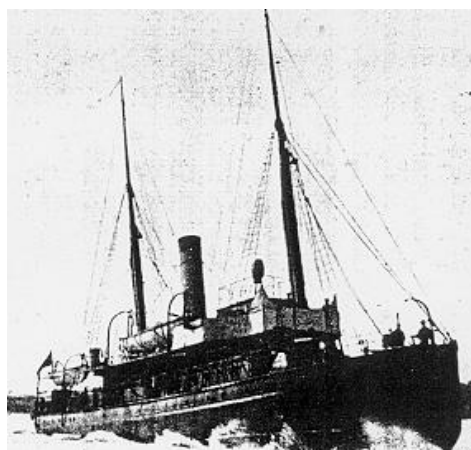
Han växte upp i en talrik, kärleksfullt men enkelt och strängt fostrad syskonkrets, som från barnsben lärde pliktens bud och att känna samband med svensk jord och bygd. Redan under pojkkårens segelturer med far och bröder föddes emellertid hans kärlek till sjömansyrket. Efter skolstudier i Uppsala blev han 1876 elev vid Sjökrigsskolan och besökte under kadettårens sommarresor ett flertal hamnar i Västeuropa och vid Medelhavet.

Underlöjtnant vid flottan 1884, blev han efter en långresa med "Balder" till Västafrika, löjtnant 1889 och genomgick 1891 lärarkurs vid Gymnastiska Centralinstitutet. Som kadettofficer vid Sjökrigsskolan 1893-96 deltog han sommartid i expeditioner till västeuropeiska och medelhavshamnar och utnämndes sistnämnda år till kapten.

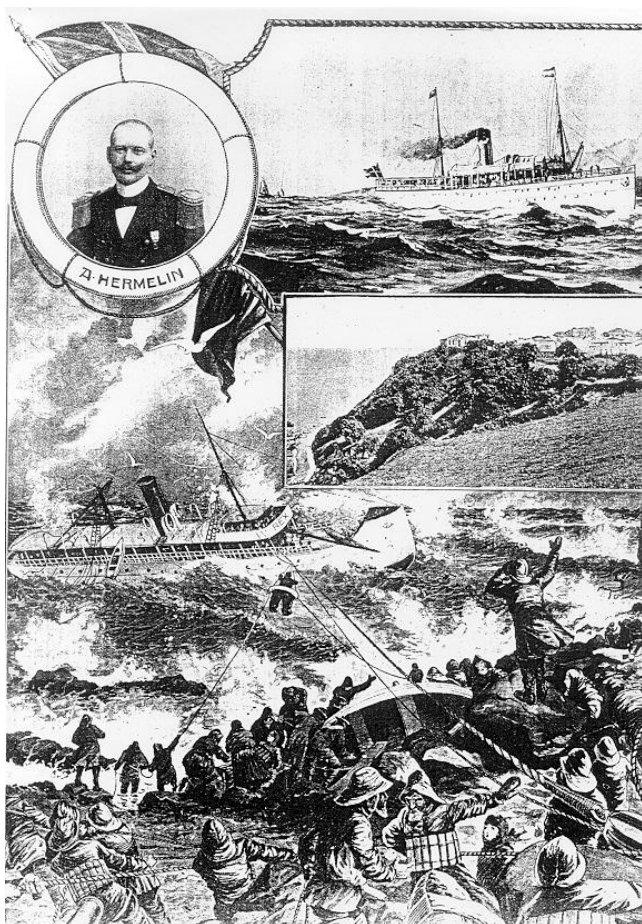
1897-1900 hade han avsked från flottan och tjänstgjorde som befälhavare på den då på privat initiativ nystartade ångbåtslinjen Trelleborg-Sassnitz. Han upplevde därunder den prövningen, att hans vackra och nya fartyg, "Rex" en mörk vinternatt i rykande snöstorm strandade på Rügens norra kust och efter några dagar var ett överisat vrak. Hans största sorg när han, efter att ha sört för andras säkerhet, med hjälp av en räddningslina som sista man lämnade sitt sönderbrutna fartyg, var icke hans personliga tragedi, utan vetskapen om att tre kvinnor och en yngling, som, trots hans order att icke nyttja livbåtarna, vid försök härtill blivit havets offer.

Efter återgång i flottans tjänst var han under olika tjänstgöringar stationerad i Stockholm till 1909 och var därunder bl.a. sommaren 1905 sekond på chefsfartyget Drott under konung Oscar II:s och kronprinsessan Victorias sedvanliga sommarkryssningar.

Vintern 1903-04 var han chef på kanonbåten "Svensksund" för bistånd åt västkustfiskarna. Härunder fick han en januarikväll order att med materiell hjälp av lämpligt slag snarast bistå befolkningen i den av brand helt ödelagda norska staden Aalesund. Efter nattlig planläggning lyckades det att - under loppet av följande dag, en söndag - enligt hans beslut anskaffa och lasta vad "Svensksund" kunde bära av proviant, medikamenter, beklädnad, kokkärl, spritkök m.m. så att fartyget redan på kvällen kunde avgå från Göteborg. Hård vinterstorm gjorde att norska lotsar vägrade hjälp åt det lilla, tungt lastade fartyget.

Kanonbåten Svensksund forcerar is

Bildcollage ur "Hvar 8 dag" 1904.02.14

Men Adolf Hermelin kunde sitt yrke och tog sig på egen hand fram till den rykande ruinstaden. Efter de risker han tagit för genomförande av denna organisatoriska och sjömansmässiga bragd blev det honom en bitter besvikelse, när Aalesund blev den första norska stad som följande år röstade för unionsupplösningen.

1905 var han bl.a. dels sekond på den då helt nya pansarbåten "Tapperheten" under unionskrisen, dels hedrades han med uppdraget att vara chef på torpedkryssaren "Psilander" under en kort expedition i december till S:t Petersburg för att undan där pågående revolutionära oroligheter hemföra svenska ministern och andra svenskar. Han lät sig trots vintermörkret icke hindras av släckta fyrar och andra nautiska svårigheter utan genomförde snabbt och effektivt det ömtåliga och riskabla uppdraget. Utebliven rysk svarssalut från Kronstadt föranledde honom att genom ilandsänd officer

begära förklaring. Denne återvände med den ryske amiralens ursäkt och det lugnande meddelandet att brist på krut var orsaken.

Efter utnämning 1909 till kommandörkapten av 2.graden var han 1909-11 chef för skeppsgossekåren i Marstrand. Hösten 1911 förflyttades han till Karlskrona som chef för ekipagedepartementet på örlogsvarvet med bostad i det vackra Ekipagemästarbostället. 1912 utnämndes han till kommandörkapten av 1.graden och tjänstgjorde dels samma år, dels under det första världskrigets första år 1914-15 som chef på pansarbåten "Thor". Hösten 1916 inträdde han i pensionsåldern men inkallades och tjänstgjorde ytterligare ett år i Karlskrona som närmaste man till befälhavande amiralen därstädes, hans gamle vän Gustaf Lagercrantz.

Följande officiella utmärkelser hade då kommit honom till del: RSO, GMBg, KDD0 2.gr., Off .Fr.HL, RNS:t 00, RR S:t St O 2.kl.

Han hade den 2 november 1891 ingått äktenskap med Ingeborg Strömberg, född 1865, dotter till biskopen i Strängnäs Theodor Strömberg och Augusta Annerstedt. Detta hans första äktenskap skänkte honom tre söner, av vilka den andre, Ivar, efter svår sjukdom gick bort redan 1905 vid åtta års ålder. Hans sjukdomstid blev för föräldrarna en svår och smärtsam prövning, från vilken Ingeborg Hermelin aldrig hämtade sig. Trots den kärleksfullaste omvårdnad från sin makes sida avled hon efter långvarig sjukdom 1912.

År 1917 övertog Adolf Hermelin av sin fader Thorsvi gård och övergick därmed vid 56 års ålder till ett nytt yrke. Samma år hade han gift sig med Gunhild Tamm, född 1891 och dotter till den kände industrimannen och politikern, godsägare Hugo Tamm och Maria Unonius. Under outtröttligt arbete på den älskade fädernegårdens förkovran hade han glädjen att se en ny barnaskara växa upp omkring sig, vilket i sin mån bidrog till att bevara hans ungdomliga sinnelag.

Den 2 april 1917 gifte sig Adolf och Gunhild f Tamm

Med noggrannhet och framsynthet satte han sig in i modern jordbruksdrift. Med stor omsorg ordnade han och ställde till rätta såväl för de sina som för gårdens folk. Hållande på goda traditioner hade han full förståelse för den nya tidens krav. Där kom med tiden nya ekonomibyggnader, flera djur och nya maskiner. Ökade arbetslöner och bättre arbetarbostäder kom till stånd innan några krav härom framställdes, och först när detta stora program efter c:a tjugo år blivit genomfört kom turen till hans egen och familjens bostad. Hans patriarkaliska metoder respekterades - ehuru på sina håll med en viss motvilja - enär alla visste dels att han i mycket var en föregångsman dels att de bottnade i ett bestämt krav på frihet både för honom själv och hans underlydande att utan andras inblandning ordna gemensamma angelägenheter, dels också att hans handlande härvidlag alltid dikterades av mänsklig förståelse och social ansvars känsla.

Han blev också snart tagen i anspråk för ansvarsfulla värv inom den kyrkliga och borgerliga kommunen, häradet och länet, vilka värv städse ryktades med den livserfarne och vidsynte mannens klokhet och plikt trohet. Hans arbetsböroda växte och tvingade den friluftsålskande mannen till allt trägnare skrivbordsmödor, men hans anseende för rättrådighet och

samvetsgrannhet spred sig till allt vidare kretsar. Ännu vid 70 års ålder åtog han sig det svåra uppdraget att söka ordna häradets förut obefintliga brandväsen. Han lyckades också därmed och den hyllning han härför i en stor krets av släkt, vänner och gamla kamrater fick mottaga på sin 75-årsdag var för honom säkert ett av den dagens stora glädjeämnen.

Det brev honom förunnat att på Thorsvi gård ofta som gäster få se syskon, barn och barnbarn samt talrika fränder och vänner.

Även Hermelinska släktföreningen, i vars styrelse han ingick från stiftandet till året för sin död, fick draga nytta av hans arbetsförmåga och intresse. Han var därunder föreningens förste sekreterare under åren 1911-21, vilket senare år han vid släktmötet fick mottaga föreningens särskilda tack, och dess ordförande 1931-42, i vilka båda positioner han nitiskt medverkade till föreningens uppbyggande och för dess ekonomiska konsolidering.

Adolf Hermelin var, enligt vad som omvitnats av både över- och underordnade, icke endast en god officer och mycket anlitad utbildare av ungdom, utan även en ovanligt god sjöman. Hans skicklighet som navigatör, manövrer och kännare av den svenska kusten väckte allmän beundran, understundom uppseende. Han tog de risker, som sjömanslivet så ofta bjuder sina utövare, icke för att briljera med egen skicklighet, utan för att visa yngre kamrater, vad som i en kritisk situation kan hända, och vad som en gång måhända kunde komma att utkrävas även av dem. Han uppskattades varmt för sin ridderlighet, som kortast får sitt uttryck i den regel han obrottsligt tillämpade under hela sitt liv, att rättigheten att påpeka ett begånget fel skall motsvaras av skyldigheten att erkänna ett eget fel eller annans förtjänst.

Han var en god och vänsäll man. Ärvda anlag, hårda prövningar och långvarigt umgänge ned den stora läromästaren Havet hade lett till att inom den oförskräckte och barske sjöofficeren fanns en ödmjuk själ, som varmt ömmade för andra. Till en början kände de flesta detta, senare visste alla detsamma. Hans fasta men ömma manlighet vände sig särskilt mot sjuka, åldringar och barn. De sjuka och gamla öppnade för honom sina hjärtan för att få tröst och hjälp, barnen öppnade mot honom förtroendefullt sin famn. Vad han betydde för sina närmaste under sjukdom och prövningar kan endast av dem omvitnas. Men det har, förvisso med rätta om honom sagts att ingen kunde som han med mjuka men fasta händer lägga en kudde till rätta under ett feberhett huvud eller säga det enkla men rätta ordet i prövningens stund. Han var lika manligt stark som mänskligt vek.

Adolf Hermelin tillhörde under hela sin livsgärning som officer och sjöman, för kyrka och bygd, för underhavande och sina egna aldrig den vanliga sort av människor, som undviker svårigheterna för att slippa bemästra dem. Han mötte dem med tillförsikt och lugn i förvisning att Den Högste skulle ge honom kraft och förmåga att bära det ansvar, som mången gång tungt vilade på honom. Hans vän Bengt Jonzon, biskop i Luleå, har om honom yttrat: "Jag vet ingen på vilken ordet ädling passar bättre än på Adolf Hermelin".

Han kunde också efter prövande och manligt burens sjukdom lägga sitt huvud till vila i visshet om ett gott livsverk i plikttrohetens, ansvars känslans och människokärlekens tecken, allmänt aktad, av många älskad.

/Stellan Hermelin, Juli 1947